



Martin Rees
Βραβείο Crafoord Αστρονομίας

Περί του μέλλοντός μας

Προοπτικές για την ανθρωπότητα

Μετάφραση – Επιμέλεια: Κ. Σίμος και Αθ. Μάμαλης
Έκδοση του Princeton University Press

ISBN: 978-618-5111-98-4

Σκληρόδετο, Α/Μ, 210 σελ., 14 × 21 εκ.,
23,00 € (χωρίς ΦΠΑ)

Δuo λόγια για το βιβλίο

Η ανθρωπότητα έχει φθάσει σε ένα κρίσιμο σημείο της ιστορίας της. Ο κόσμος μας, εν μέσω αστάθειας και ραγδαίων αλλαγών, βρίσκεται ενώπιον κινδύνων που, μέχρι το τέλος του αιώνα, θα απειλήσουν την ίδια την υπόστασή του. Οι δυνατές εκβάσεις —θετικές ή αρνητικές— είναι πολλές και ποικίλες. Εντούτοις, η από μέρους μας τρέχουσα προσέγγιση του μέλλοντος χαρακτηρίζεται από μωπισμό, πόλωση, κινδυνολογία και απαισιοδοξία. Στο μικρό αλλά ελπιδοφόρο αυτό βιβλίο, ο διαπρεπής αστροφυσικός Martin Rees υποστηρίζει ότι οι προοπτικές μας θα εξαρτηθούν από την υιοθέτηση μιας ριζικά διαφορετικής θεώρησης του τρόπου με τον οποίο σχεδιάζουμε το αύριο.

Το μέλλον της ανθρωπότητας συνδέεται άρρηκτα με το μέλλον της επιστήμης και την επωφελή χρήση των τεχνολογικών κατακτήσεών μας. Αν θέλουμε η επιστήμη να λύσει τα προβλήματά μας αποφεύγοντας τους υφάλους της δυστοπίας, θα πρέπει να σκεφτούμε το εγγύς και απώτερο μέλλον μας ορθολογικά, οικουμενικά, συλλογικά και αισιόδοξα.

Οι πρόοδοι της βιοτεχνολογίας, της κυβερνητικής, της ρομποτικής και της τεχνητής νοημοσύνης, αλλά και η συνετή αξιοποίησή τους, θα μπορούσαν να αποτελέσουν όπλο τόσο για την απογείωση του αναπτυσσόμενου και του ανεπτυγμένου κόσμου όσο και για την υπερνίκηση των

πολλών επίγειων απειλών, από την κλιματική αλλαγή μέχρι τον πυρηνικό όλεθρο. Ταυτόχρονα, περαιτέρω πρόοδοι στη διαστημική τεχνολογία θα μπορούσαν να μας επιτρέψουν την εξερεύνηση του ηλιακού μας συστήματος, αλλά και την υπέρβαση των συνόρων του. Ωστόσο, «σχέδιο Β» δεν υπάρχει για τον πλανήτη μας: καμία βιώσιμη εναλλακτική επιλογή δεν υφίσταται, αν πρωτίστως δεν φροντίσουμε τον μητρικό πλανήτη μας.

Είπαν για το βιβλίο

- «Μια καθηλωτική ανάλυση των πιο σημαντικών ζητημάτων που αντιμετωπίζει ο κόσμος μας, κατάφορτη με διορατικότητα, σοφία και ανθρωπιά».
—**Steven Pinker**, καθηγητής γλωσσολογίας και γνωσιακής επιστήμης, Πανεπιστήμιο Harvard
- «Το *Περί του μέλλοντός μας* είναι ιδιαίτερα σημαντικό βιβλίο, το οποίο πρέπει να διαβαστεί ευρύτατα. Ο Martin Rees συνδυάζει τις βαθιές επιστημονικές του γνώσεις με το ενδιαφέρον του για την ευημερία της ανθρωπότητας προκειμένου να περιγράψει, με σαφή και κομψή πρόζα, τα μείζονα ζητήματα που αντιμετωπίζει σήμερα ο ανθρώπινος πολιτισμός, ορισμένα από τα οποία συνήθως δεν συζητούνται. Είτε συμφωνείτε είτε όχι με τα επιχειρήματά του, πρέπει άπαντες να τα λάβετε πολύ σοβαρά υπ' όψιν».
—**Roger Penrose**, ομότιμος καθηγητής μαθηματικών, Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης
- «Το *Περί του μέλλοντός μας*, γραμμένο με κρυστάλλινη κομψότητα από έναν κορυφαίο επιστήμονα, προσφέρει το είδος σοφίας που τόσο χρειαζόμαστε η ανθρωπότητα για την επιτυχή πορεία της κατά τον 21ο αιώνα».
—**Edward O. Wilson**, ομότιμος καθηγητής πανεπιστημιακής έρευνας, Πανεπιστήμιο Harvard
- «Αυτό το εμπνευσμένο και προκλητικό βιβλίο ενός από τους κορυφαίους επιστήμονες και οραματιστές στον κόσμο είναι επιβεβλημένο ανάγνωσμα για όσους ενδιαφέρονται περί του μέλλοντος της ανθρωπότητας».
—**Max Tegmark**, καθηγητής φυσικής και κοσμολογίας, Τεχνολογικό Ινστιτούτο της Μασαχουσέτης
- «Από την κλιματική αλλαγή μέχρι τη βιοτεχνολογία και την τεχνητή νοημοσύνη, η επιστήμη βρίσκεται στην καρδιά σχεδόν κάθε απόφασης που

καλείται να λάβει ο πολιτισμός μας προκειμένου να διασφαλίσει την επιβίωσή του. Ο Martin Rees δημιούργησε ένα αλφαβητάριο των ζητημάτων αυτών, καθώς και των δυνατών τρόπων χειρισμού τους, ώστε η επόμενη γενιά να μας θεωρήσει άξιους ποιμένες και όχι ανεύθυνους θεματοφύλακες της κληρονομιάς της».

—**Neil deGrasse Tyson**, διευθυντής του Πλανηταρίου Hayden, Αμερικανικό Μουσείο Φυσικής Ιστορίας

• «Όταν η πολιτική σηκώνει τα χέρια, μερικές φορές είναι καλό να κοιτάζεις μακριά. Στο βιβλίο του, ο Martin Rees προσφέρει μια κοσμολογική άποψη της παρούσας κατάστασης του κόσμου μας. Τα προβλήματα της Ευρώπης φαίνονται μικρά όταν παραβάλλονται με την προοπτική μετανθρώπινων διαστημικών ταξιδιών».

—**David W. Runciman**, καθηγητής πολιτικής επιστήμης, Πανεπιστήμιο του Καίμπριτζ

• «Σε αυτό το εξαιρετικό βιβλίο, ο πάντοτε λαμπερός Martin Rees αντιμετωπίζει τα ζωτικά προβλήματα των καιρών μας, θεωρώντας αντικειμενικά τους κινδύνους και τις προοπτικές του είδους μας —από την κλιματική αλλαγή, το μέλλον της τεχνητής νοημοσύνης, την απειλή της βιοτρομοκρατίας μέχρι την πιθανότητα της μελλοντικής διαστημικής περιπέτειας να εξαπλωθούμε στο Σύμπαν. Ο Rees είναι ένας από τους εμβριθέστερους και διορατικότερους στοχαστές σε αυτά τα θέματα, και το βιβλίο του αστραποβολεί από γνώση και χιούμορ».

—**J. Richard Gott**, καθηγητής αστροφυσικής, Πανεπιστήμιο του Πρίνστον

• «Το *Περί του μέλλοντός μας* θα αιχμαλωτίσει τους αναγνώστες του. Ο Martin Rees βρίσκεται στην κορυφή των ενημερωμένων στοχαστών μας σχετικά με τη μελλοντολογία».

—**Pedro Ferreira**, καθηγητής αστροφυσικής, Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης

• «Ένα ταξίδι στις συναρπαστικές εξελίξεις της επιστήμης και της τεχνολογίας που κόβει την ανάσα. [...] Ένα ιδανικό ανάγνωσμα για όλους τους πολίτες του 21ου αιώνα».

—**Marcia McNutt**, καθηγήτρια θαλάσσιας γεωφυσικής, Πανεπιστήμιο Stanford

• «Προχωράμε προς ένα ουτοπικό ή ένα δυστοπικό μέλλον; Ο Martin Rees πιστεύει ότι αυτό εξαρτάται από εμάς. Ωστόσο, το μόνο πράγμα που δεν

πρέπει να κάνουμε είναι να επιβραδύνουμε την τεχνολογία. Η επιστήμη, όταν εφαρμόζεται με σύνεση, προσφέρει στην ανθρωπότητα ένα λαμπρό μέλλον, αλλά πρέπει να δράσουμε τώρα. Σε αυτό το διορατικό βιβλίο, και παρά τους πολλούς φόβους του, ο Rees υιοθετεί έναν αναζωογονητικό και προσηκτικά αισιόδοξο τόνο».

—**Jim Al-Khalili**, καθηγητής θεωρητικής φυσικής, Πανεπιστήμιο του Σάρεϊ

• «Το *Περί του μέλλοντός μας* αποτελεί μια απολαυστική πνευματική άσκηση και πρέπει να διαβαστεί από όλους στον πλανήτη —ακόμη και από εξωγήινους, αν υπάρχουν. Με σοφία και πρωτοτυπία, ο Martin Rees, ο πλέον ολοκληρωμένος εν ζωή αστρονόμος, καταπιάνεται με τα πλέον σημαίνοντα προβλήματα —το μέλλον της ανθρωπότητας, τις επιστημονικές εξελίξεις και τους συνεπακόλουθους κινδύνους. Η εμβριθεία του είναι μοναδική και συναρπαστική και οι πολλές ανεκδοτολογικές αφηγήσεις του απολαυστικές. Δεν μπορούσα να το αφήσω από τα χέρια μου».

—**Abraham Loeb**, καθηγητής αστροφυσικής, Πανεπιστήμιο Harvard

• «Μικρό σε έκταση αλλά ευρύ σε κλίμακα: από τον επανασχεδιασμό των γονιδίων μέχρι την πιθανότητα κλιματικής αλλαγής εξαιτίας της ανθρωπίνης δράσης και έως το ενδεχόμενο συναντήσεων με νοήμονα εξωγήινα όντα. Το γενικότερο θέμα στο βιβλίο είναι ότι ο αυξανόμενος πληθυσμός στον πλανήτη μας θα ευημερήσει μόνο αν η επιστήμη και η τεχνολογία αναπτυχθούν “εν σοφία”».

—*Science*

• «Ο Rees αντιμετωπίζει το μέλλον ως επιστήμονας, πολίτης και “ανησυχούν μέλος του ανθρώπινου είδους”. Ο τολμηρός και συνθετικός βηματισμός του ξεκινά από τις ανθρώπινες προκλήσεις, όπως η κλιματική αλλαγή, και φθάνει σε ιλιγγιώδεις αστρονομικές ανακαλύψεις μέσα και έξω από το ηλιακό μας σύστημα. [...] Μια ηχηρή έκκληση για παγκόσμια, ορθολογική, μακρόχρονη σκέψη».

—*Nature*

• «Ο Martin Rees παρουσιάζει μια επισκόπηση των μεγάλων επιστημονικών δυνατοτήτων για την ανθρωπότητα, καθώς και μια ήρεμη προειδοποίηση για το τι θα συμβεί στην επί Γης ζωή αν συνεχίσουμε να διαμορφώνουμε τη σκέψη μας γύρω από βραχυπρόθεσμους στόχους. [...] Ένα παράδειγμα λαμπρής συμφωνίας».

—*Times Literary Supplement*



Ο συγγραφέας

Ο MARTIN REES (Μάρτιν Ρις) είναι κοσμολόγος και αστροφυσικός, κατέχει τη θέση του Βασιλικού Αστρονόμου του Ηνωμένου Βασιλείου, ενώ έχει διατελέσει πρόεδρος του Trinity College και διευθυντής του Ινστιτούτου Αστρονομίας στο Πανεπιστήμιο του Καίμπριτζ. Ως μέλος της Βουλής των Λόρδων και πρώην πρόεδρος της Βασιλικής Εταιρείας του Λονδίνου, αποτελεί σημαίνουσα προσωπικότητα σε ζητήματα διεθνούς επιστήμης και τεχνολογικών κινδύνων. Έχει δημοσιεύσει περισσότερες από 500 επιστημονικές εργασίες. Το 2005 τιμήθηκε με το Βραβείο Crafoord Αστρονομίας (απονέμεται σε πεδία που δεν καλύπτονται από το Βραβείο Νόμπελ).

Περιεχόμενα

Πρόλογος

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. ΣΤΑ ΒΑΘΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΚΑΙΝΟΥ

Κίνδυνοι και προοπτικές • Πυρηνικές απειλές • Οικολογικές απειλές και κρίσιμα σημεία καμπίς • Εντός των πλανητικών συνόρων • Κλιματική αλλαγή • Καθαρή ενέργεια — και ένα σχέδιο B;

2. ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗ ΓΗ

Βιοτεχνολογία • Κυβερνοτεχνολογία, ρομποτική και τεχνητή νοημοσύνη • Και οι θέσεις εργασίας; • Νοημοσύνη ανθρώπινου επιπέδου; • Πραγματικά υπαρξιακοί κίνδυνοι;

3. Η ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΑ ΑΠΟ ΚΟΣΜΙΚΗ ΣΚΟΠΙΑ

Η Γη σε κοσμικό πλαίσιο • Πέρα από το ηλιακό μας σύστημα • Διαστημικές πτήσεις —επανδρωμένες και μη • Προς την εποχή του μετανθρώπου; • Εξωγήνη νοημοσύνη;

4. ΤΑ ΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

Από το απλό στο πολύπλοκο • Η λογική του πολύπλοκου κόσμου μας • Έως πού φθάνει η φυσική πραγματικότητα; • Τι μέλλον έχει η επιστήμη; • Τι νεότερα περί Θεού;

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η ενάσκηση της επιστήμης • Η επιστήμη στην κοινωνία • Κοινές ελπίδες και φόβοι

Σημειώσεις – Λεξιλόγιο – Ευρετήριο

Και ένα σχόλιο

Με το παρόν βιβλίο, οι εκδόσεις μας συμπληρώνουν, κατά κάποιον τρόπο, μια «τριλογία» γύρω από το θέμα της «καλής ανθρώπινης κοινωνίας». Χρήσιμη είναι μια αδρή αναφορά στα συγκεκριμένα βιβλία:

(α) **Hans Rosling, *Factfulness – Δέκα λόγοι που κάνουμε λάθος για τον κόσμο μας, και γιατί η κατάσταση είναι καλύτερη απ' ό,τι νομίζετε.*** Στο βιβλίο προβάλλονται οι πρόοδοι σε όλο το εύρος του σύγχρονου κόσμου μας και τονίζεται η ανάγκη να αναζητούμε τα έγκυρα στοιχεία (facts) που μας δίνουν την αληθινή εικόνα της ανθρώπινης κοινωνίας. (<http://bit.ly/zjMaL6U>)
Με τα λόγια του συγγραφέα:

«...Αναλογιστείτε τον σύγχρονο κόσμο. Πόλεμοι, βία, ανθρωπογενείς και φυσικές καταστροφές, διαφθορά. Τα πράγματα είναι άσχημα, και θα έλεγε κανείς ότι επιδεινώνονται —σωστά; Οι πλούσιοι γίνονται πλουσιότεροι και οι φτωχοί φτωχότεροι και σύντομα, αν δεν λάβουμε άμεσα δραστικά μέτρα, θα στερέψουν οι φυσικοί μας πόροι. Αυτή τουλάχιστον είναι η εικόνα που προβάλλουν τα ΜΜΕ στον Δυτικό Κόσμο και εντυπώνεται στον νου μας. Πρόκειται για αυτό που ονομάζω υπερδραματική κοσμοθεώρηση, η οποία δεν μας προκαλεί απλώς στρες αλλά κυρίως είναι παραπλανητική.

»Στην πραγματικότητα, η συντριπτική πλειονότητα του παγκόσμιου πληθυσμού βρίσκεται κάπου στη μέση της κλίμακας εισοδήματος. Μπορεί να μην αντιστοιχούν ακριβώς σε αυτό που θα ονομάζαμε μεσαία τάξη, αλλά πάντως δεν ζουν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας. Τα κορίτσια τους φοιτούν στο σχολείο, τα παιδιά τους εμβολιάζονται, οι οικογένειές τους είναι δίτεκνες και επιθυμούν να ταξιδέψουν στο εξωτερικό ως τουρίστες και όχι ως πρόσφυγες. Χρόνο με τον χρόνο, σταδιακά, ο κόσμος μας βελτιώνεται. Η βελτίωση δεν αφορά κάθε μεμονωμένη πτυχή του κόσμου σε ετήσια βάση, αποτελεί όμως τον γενικό κανόνα. Παρά τις τεράστιες προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο κόσμος σήμερα, έχουμε πραγματοποιήσει αλματώδεις προόδους. Αυτή είναι η *στοιχειοθετημένη* κοσμοθεώρηση».

Δεν είναι η πρώτη φορά που διατυπώνεται μια τέτοια αντίληψη. Έχει ενδιαφέρον ότι στο εμπνευσμένο βιβλίο *Ειρωνικό νεοελληνικό λεξικό* του **Νίκου Δήμου** (πρωτοεκδόθηκε το 2002) αναφέρεται:

«Απαισιοδοξία: Η σωστή στάση για έναν πνευματικό άνθρωπο. Γύρω του μαρασμός, κατακλιση και παρακμή. Αν ακούσετε τους διανοούμενούς μας (ή παρακολουθήσετε τα ΜΜΕ), θα πεισθείτε ότι ο κόσμος πάει κατά διαβόλου. Στην πραγματικότητα, ποτέ η ανθρωπότητα δεν ήταν σε καλύτερη κατάσταση (άσχετα με τη δική μας κρίση). Οι άνθρωποι ζουν πε-

ρισσότερο, αρρωσταίνουν λιγότερο, τα τρόφιμα είναι φθηνότερα και πιο άφθονα. Τα τελευταία πενήντα χρόνια έγιναν πιο πολλά για την εξάλειψη της πείνας απ' ό,τι τα τελευταία πεντακόσια. Ακόμα και το περιβάλλον βελτιώνεται αλματωδώς. Το 1900 υπήρχαν στον κόσμο μόνο 6 δημοκρατικά κράτη —σήμερα είναι 117 (που καλύπτουν το 54% του παγκόσμιου πληθυσμού). Οι γυναίκες, οι εργαζόμενοι και οι μειονότητες δεν είχαν δικαιώματα. Όλα αυτά δε σημαίνουν πως ζούμε στον καλύτερο των δυνατών κόσμων. Πρέπει να γίνουν πολλά —ιδιαίτερα για τις ανισότητες... Αλλά όχι και να μη βλέπουμε πέρα από τη μύτη μας!»

Αυτή, όμως, είναι η αντίληψη περί της σημερινής κοινωνίας, αντίληψη που βασίζεται στην πραγματικότητα, στηρίζεται σε γεγονότα, θεμελιώνεται σε αναμφισβήτητα στοιχεία και δεδομένα —όχι σε αβάσιμες εικασίες λόγω προσωπικών αισθημάτων, μεροληψιών, προκαταλήψεων και παρωχημένων γνώσεων. Είναι αυτή που ονομάζουμε «εγκυρογνωμοσύνη».

(β) **Νίκολας Χρηστάκης, Προσχέδιο – Οι εξελικτικές ρίζες μιας καλής κοινωνίας.** Στο βιβλίο αυτό, ο συγγραφέας υποστηρίζει ότι οι άνθρωποι έχουμε πολύ περισσότερα κοινά στοιχεία απ' ό,τι διαφορές και ότι τα φιλοκοινωνικά χαρακτηριστικά μας έχουν γενετική βάση, όντας αποτέλεσμα της βιολογικής εξέλιξής μας. Η πληθώρα στοιχείων που παραθέτει καλύπτουν τεράστια γνωστικά πεδία και στηρίζονται σε πειραματικά αποτελέσματα όχι μόνο του δικού του εργαστηρίου.

Τα σχόλια που διατυπώνονται από εξέχοντες ειδήμονες ανά τον κόσμο για το βιβλίο είναι εκθειαστικά. (<http://bit.ly/2Ywuiuly>) Ενδεικτικά, η **Hope Jahren**, καθηγήτρια γεωβιολογίας στο Πανεπιστήμιο του Όσλο, αναφέρει:

«...Ο συγγραφέας παρουσιάζει στο ευρύ κοινό την πιο διάσημη θεωρία του: ο τύπος των κοινωνιών που δημιουργούν τόσο οι άνθρωποι όσο και τα ζώα υπαγορεύεται από το γενετικό προφίλ τους. Χρησιμοποιώντας πληθώρα παραδειγμάτων, από την κοινωνική συμπεριφορά των δελφινιών και των χιμπατζήδων έως τη δική μας συμπεριφορά σε αμέτρητα περιβάλλοντα, μας θυμίζει ότι η ηγεσία, η φιλία και οι ομαδικές τάσεις έχουν τις ρίζες τους στον πιο θεμελιώδη μηχανισμό της βιολογικής μας κατηγοριοποίησης: τη φυσική επιλογή. Ένα απαραίτητο ανάγνωσμα για όποιον ενδιαφέρεται να μάθει γιατί περιχαρκακνόμεστε πολιτικά, θρησκευτικά και εργασιακά και πού μπορεί να μας οδηγήσουν οι διαχωρισμοί αυτοί».

Ομοίως, η **Anne Applebaum**, επιφανής δημοσιογράφος, ιστορικός και καθηγήτρια στη Σχολή Οικονομικών του Λονδίνου:

«...Ο συγγραφέας συγκεντρώνει τις δυνάμεις της φιλοσοφίας, της ιστορίας, της ανθρωπολογίας, της κοινωνιολογίας, της γενετικής και της εξε-

λικτικής βιολογίας για να εκφράσει ένα εξαιρετικά αισιόδοξο επιχείρημα: έχουμε προγραμματιστεί από την εξέλιξη να είμαστε καλοί. Σε μια στιγμή όπου η σκοτεινή ιστορία των αρχών του 20ού αιώνα αρχίζει ξαφνικά και μοιάζει πάλι επίκαιρη, είναι ανακούφιση κάποιος να μας θυμίζει γιατί τόσες προσπάθειες ανασχεδιασμού της κοινωνίας έχουν αποτύχει —και για ποιον λόγο τελικά κυριαρχεί πάντοτε η καλύτερη πλευρά της ανθρώπινης φύσης».

Σύμφωνα με τον **Neil Shubin**, καθηγητή οργανισμικής και εξελικτικής βιολογίας στο Πανεπιστήμιο του Σικάγου:

«Στα ΜΜΕ ζούμε με έναν καθημερινό καταγισμό ειδήσεων που μας διαιρούν —οι διαφορές μεταξύ ατόμων, ομάδων και ολόκληρων κοινωνιών φαίνεται ότι καθορίζουν τον τρόπο αλληλεπίδρασής μας. Καλύπτοντας ένα ευρύ φάσμα της ανθρώπινης ιστορίας και έχοντας βαθιά γνώση της γενετικής και των κοινωνικών επιστημών, ο Χρηστάκης μάς οδηγεί σε ένα διαφορετικό μονοπάτι, εξίσου σημαντικό και επίκαιρο. Είτε στις κοινωνίες των κυνηγών-τροφοσυλλεκτών είτε στις εταιρείες της Σίλικον Βάλεϊ, όλοι μας συνδεόμαστε με τους κοινούς δεσμούς της ανθρώπινης υπόστασης. Στο Προσχέδιο, ο συγγραφέας μάς δείχνει ότι είμαστε κάτι παραπάνω από διχαστικοί και διασπαστικοί: είμαστε προγραμματισμένοι να δημιουργούμε κοινωνίες και να ευημερούμε σε αυτές, βασιζόμενοι στη συνεργασία, στη μάθηση και στην αγάπη».

Ένα τέτοιο βιβλίο σοφίας και ασυνήθιστου εύρους θεμάτων δεν είναι ό,τι πιο πρόσφορο για ατεκμηρίωτη «λαϊκή επιστημογραφία», με κατά περίπτωση ιδιοτελή υμνολογία ή κακολογία.

(γ) **Martin Rees, Περί του μέλλοντός μας – Προοπτικές για την ανθρωπότητα.**

Στο βιβλίο σημειώνονται οι πρόοδοι που έχει επιτύχει η κοινωνία μας (ή επίκεινται πάραυτα) στα πεδία της επιστήμης και της τεχνολογίας, και επισημαίνονται τόσο οι κίνδυνοι κατά τις επόμενες λίγες δεκαετίες να χάσουμε οριστικά τα οφέλη των προόδων αυτών —ακόμη και να χαθούμε ως είδος— όσο και πιθανοί τρόποι να μπορέσουμε να διατηρήσουμε και να επεκτείνουμε τις προόδους μας στον επόμενο αιώνα. (<http://bit.ly/2QPZu8c>) Η σχετική άγνοια και εφησύχηση που χαρακτηρίζουν τη μεγάλη πλειονότητα των υπευθύνων λήψης αποφάσεων, της πανεπιστημιακής κοινότητας, του κύκλου των ΜΜΕ και του ευρύτερου μορφωμένου κοινού (για «διανοητικό λήθαργο» μιλά ο Rees) ενδέχεται να αποδειχθούν κάκιστοι σύμβουλοι. Όπως γράφει ο συγγραφέας:

«...Το βιβλίο προσφέρει ελπίδες, φόβους και εικασίες ως προς το τι μας επιφυλάσσει το μέλλον. Η επιβίωσή μας στη διάρκεια του αιώνα που δι-



ανύουμε και η διασφάλιση ενός μακροχρόνιου μέλλοντος για τον ευάλωτο όσο ποτέ κόσμο μας συναρτώνται τόσο με την επιτάχυνση ορισμένων τεχνολογιών όσο και με τον υπεύθυνο περιορισμό άλλων. Οι προκλήσεις για τη διακυβέρνηση είναι πολύ μεγάλες και δύσκολες. [...]

»Οι περισσότεροι σήμερα απολαμβάνουμε καλύτερη ζωή από εκείνη των γονέων μας, ενώ τα ποσοστά ακραίας ένδειας έχουν μειωθεί. Οι βελτιώσεις αυτές, με φόντο έναν ραγδαία αυξανόμενο πληθυσμό, οφείλονται στις κατακτήσεις της επιστήμης και της τεχνολογίας —αμφότερες κινητήριες δυνάμεις για τον κόσμο μας. Και εδώ επιχειρηματολογώ ότι η ζωή, η υγεία και το περιβάλλον μας μπορούν να ωφεληθούν ακόμη περισσότερο από περαιτέρω προόδους στην επιστήμη και στην τεχνολογία. Από αυτή την άποψη, ανήκω στους τεχνολογικά αισιόδοξους. Υφίστανται, όμως, και δυνητικά μειονεκτήματα. Οι παραπάνω πρόοδοι εκθέτουν τον ολόένα και πιο διασυνδεδεμένο κόσμο μας σε νέες τρωτότητες. Ακόμη και εντός της επόμενης δεκαετίας ή εικοσαετίας, η τεχνολογία θα διαταράξει τα πρότυπα απασχόλησης, τις εθνικές οικονομίες και τις διεθνείς σχέσεις. Σε μια περίοδο όπου όλοι είμαστε διασυνδεδεμένοι, όπου οι μη προνομιούχοι έχουν επίγνωση της δύσκολης θέσης τους και η μετανάστευση εντείνεται, δυσκολεύεται κανείς να προσβλέπει σε έναν ειρηνικό κόσμο αν επιμείνει το υφιστάμενο στη σύγχρονη γεωπολιτική βαθύ χάσμα ανάμεσα στα επίπεδα ευμάρειας και στις ευκαιρίες ζωής που χαρακτηρίζουν διαφορετικές γεωγραφικές περιφέρειες. [...]

»Ο πλανήτης μας, αυτή η “αχνογάλανη κουκκίδα”, αποτελεί ξεχωριστό, ίσως και μοναδικό, τόπο στο Σύμπαν. Και είμαστε επιφορτισμένοι με την επιστασία του σε μια ιδιαίτερα κρίσιμη περίοδο του πολιτισμού μας. Το σημαντικό αυτό μήνυμα συνιστά τη θεματική του βιβλίου και απευθύνεται σε όλους μας».



ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΤΟΠΤΡΟ

Κορυφή 8, 117 43 Αθήνα, τηλ. 210 9244827, 210 9244852, fax: 210 9244756

email: info@katoptro.gr site: www.katoptro.gr

www.facebook.com/katoptro twitter.com/katoptro www.instagram.com/katoptrobooks